

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

de RBMT-3, geschikt zijn om geheugenstoornissen goed in kaart te brengen en om verschillen tussen korsakovpatiënten en twee groepen met alcoholproblematiek (met en zonder cognitieve stoornissen) aan te tonen. Vaak wordt gesteld dat de Verbale Leer en Geheugen Test niet ecologisch valide is en de RBMT wel. Het bleek dat de RBMT minder goed kon discrimineren tussen de groepen dan de VLGT. Psychometrisch onderzoek maakte duidelijk dat de RBMT-3 goede eigenschappen heeft. Maar ook bij deze test blijkt er één onderliggend construct gemeten te worden, de items meten niet verschillende alledaagse geheugenaspecten. De RBMT-3 heeft minder last van bodem- en plafondeffecten dan de originele versie. Qua sensitiviteit en specificiteit lijkt de RBMT-3 ook een verbetering op te leveren ten opzichte van de originele versie. De Montreal Cognitive Assessment, een tien minuten durende screeningsprocedure, bleek ook goed te kunnen discrimineren.

Acting Social: Neuroendocrine and clinical modulations of approach and decision behavior

Sina Radke

Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen, februari 2014, 185 pp.

De hoofdstukken 2 tot en met 5 richten zich op sociale toenadering. Hierbij werd gebruikgemaakt van het naar je toe halen of wegduwen van een joystick bij presentatie van gezichten met een bepaalde emotionele expressie. Toediening van het hormoon oxytocine liet bij deelnemers met weinig sociale angst een toename zien in het 'naar zich toe trekken' van boze gezichten. In een vervolgstudie bleek dat oxytocine een verlaging in activiteit van de amygdala liet zien bij bedreigende stimuli en een verhoging van activiteit bij veilige

sociale stimuli. Testosteron liet een omgekeerd patroon zien. In een studie bij depressieve patiënten werden geen verschillen gevonden met controles. De hoofdstukken 6 tot en met 9 analyseerden het nemen van beslissingen in samenhang met anderen; hierbij werd gebruikgemaakt van het zogeheten ultimatumspel, waarbij verdelingen van te winnen geldprijzen worden voorgelegd (wat de voorsteller krijgt en wat de proefpersoon krijgt die dan kan instemmen of weigeren). De focus lag op het contexteffect: als de aanbieder (gepresenteerd met een plaatje van een gezicht om de taak 'sociaal' te maken) een eerlijker verdeling kan voorstellen, wordt hij ook verwacht dat te doen. Het effect treedt op bij gezonden, mensen met een depressie en bij mensen met psychopathie. Bij geweldplegers zonder psychopathie en bij controles met oxytocine bleek een afname van het contexteffect. In het algemeen waren er geen opmerkelijke verschillen gevonden in de klinische groepen.

Understanding language in autism spectrum disorder: The role of cognitive control

Sophieke Koolen

Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen, februari 2014, 189 pp.

De centrale vraag in deze studie was of een zwakkere cognitieve controle de taalproblemen kunnen verklaren bij mensen met ASS. Aan mensen met ASS en controles werden zinnen aangeboden met fouten, op spellingsniveau (eenvoudig) of grammaticaal niveau (complex). Mensen met ASS blijken al op het eenvoudige niveau meer gebruik te maken van monitoren dan controles en zijn ook trager in het detecteren van eenvoudige fouten. Wanneer mensen met ASS specifiek geïnstrueerd worden om zich vooral te richten op het betekenis-

niveau, blijken ze dat beter te kunnen dan in een conditie waarin niet specifiek hierop gewezen wordt. Cognitieve controle werd ook onderzocht bij een sorteertaak met eenvoudige, betekenisloze figuren en complexe betekenisvolle figuren. Juist bij die laatste categorie bleken mensen met ASS trager te functioneren dan controles. Volgens Koolen wijzen de resultaten op een atypische interactie tussen controle en taalprocessen.

Cognitive functioning and microvascular disease

Sophie Heringa

Proefschrift Universiteit Utrecht, februari 2014, 242 pp.

Vaatschade kan leiden tot cognitieve stoornissen en dementie, naast pathologisch-anatomische afwijkingen zoals bij de dementie van Alzheimer. Er lijkt sprake van een spectrum: mensen die alleen maar vaatschade laten zien, mensen die zowel vaatschade als de alzheimerkenmerken hebben en mensen die eigenlijk alleen die laatste afwijkingen laten zien. Het onderzoek heeft zich gericht op bepaalde maten voor microvasculaire schade en cognitief functioneren, ook buiten de hersenen, zoals in de retina en de nieren en in het serum. Er is onderzoek verricht bij de algemene bevolking en patiëntpopulaties zoals MCI en beginnende Alzheimer. In de algemene bevolking werd een zwakke associatie gevonden tussen cognitief functioneren en maten voor microvasculaire afwijkingen buiten de hersenen; te zwak om klinisch relevant te zijn. Bij cerebrale markers werd bij de patiëntgroepen gevonden dat aanwezigheid van die markers geassocieerd is met dementie, maar dat er geen samenhang is met de ernst van de cognitieve stoornissen. Tot slot rapporteert Heringa nog een experimentele studie

naar spatiële navigatie bij de drie groepen, waarbij gekeken is naar het herkennen van een route, het vervolgen van een route en het reproduceren van een route. Alle aspecten waren bij de patiënten aangedaan, bij de Alzheimers meer dan bij de MCI-groep.

Diagnostic assessment of psychiatric patients: A contextual perspective on executive functioning

Gweny Janssen

Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen, januari 2014, 177 pp.

In dit proefschrift wordt executief functioneren vanuit een leertheoretisch kader bekeken en dat vergt enige aanpassing van de neuropsychologisch geschoolde lezer, een EF-taak op zich. In de eerste studies is een Nederlandse versie van de vragenlijst Executive Function Index geanalyseerd en deze lijkt goed te functioneren, zowel in een gezonde populatie als in een brede klinische (psychopathologie) populatie en vijf factoren te meten: motivationele drive, organisatie, strategische planning, impulscontrole en empathie. In een volgende studie is met behulp van 'hardop denk'-protocollen het leren bij het uitvoeren van de Tower of Hanoi geanalyseerd. Vervolgens wordt de Relational Frame Theory beschreven: executief functioneren wordt beschreven in termen van instrumenteel conditioneren; het gaat dan vooral om gedrag ontwikkelen op basis van het leggen van relaties met vergelijkbare contexten. Vanuit dit kader zijn twee nieuwe probleemoplossingstaken ontwikkeld om aspecten van EF-gedrag te kunnen analyseren, en uitgetest bij klinische populaties. Scores op deze taken correleerden goed met andere EF-maten.